

مرکز مطالعات اسلامی بینش
WWW.BINESH.CC

۲۱ نکته دربارهٔ روزهٔ ۶ روز شوال

ویراست یکم

نویسنده: شیخ محمد صالح المنجد

ترجمه: واحد ترجمهٔ بینش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله،
أما بعد:

آنچه در پیش رو دارید مجموعه نکاتی است
در رابطه با آداب و احکام روزه‌ی شش روز
شوال که امیدوارم مفید واقع شود و از
خداوند برای همه‌ی کسانی که در آماده‌سازی
و نشر آن سهم بوده‌اند بهترین پاداش‌ها را
می‌خواهم.

محمد صالح المنجد

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

شوال ماه مبارکی است، ماه طاعت و عبادت است؛ نخستین ماه از ماه‌های حج است، روزه‌ی شش روز این ماه سنت است و کسی که اعتکاف در ماه رمضان را از دست داده می‌تواند در این ماه به اعتکاف بنشیند، کما این ماه ماه ازدواج و عفت طلبی به حلال است.

روزه‌ی شش روز ماه شوال پس از پایان ماه مبارک رمضان مشروع و پسندیده است؛ این روزه سنتی مستحب و غیر واجب است که دارای فضیلت و اجر بزرگ است.

کسی که بعد از پایان رمضان شش روز شوال را نیز روزه بگیرد مانند این است که کل سال را روزه گرفته است؛ همانگونه که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در حدیث صحیح می‌فرمایند: «کسی که رمضان را روزه بگیرد و پس از آن شش روز

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

شوال را روزه بگیرد؛ مانند این است که کل سال را روزه گرفته است»^۱.

پیامبر ﷺ این روایت را اینگونه تفسیر کرده‌اند: «کسی که رمضان را روزه بگیرد در برابر هر ماه ده ماه اجر و پاداش دارد، و روزه‌ی شش روز شوال پس از عید فطر برابر با شصت روز یعنی دو ماه و تکمیل کننده‌ی سال است: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرٌ - أَمْثَالَهَا﴾^۲.

اگر کسی بگوید: مادامی که روزه‌ی شش روز شوال مانند دیگر نیکی‌ها ده برابر می‌شود چه امتیاز ویژه‌ای دارد؟ جواب: فقهای حنابله و شافعیه گفته‌اند که روزه‌ی شش روز شوال

^۱ روایت مسلم (۱۱۶۴).

^۲ روایت امام احمد (۲۲۴۱۲) و ابن ماجه (۱۷۱۵)، و ابن خزیمه (۲۱۱۵)، و شیخ آلبنی این روایت را صحیح دانسته است.

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

بعد از رمضان برابر یک سال روزه‌ی فرض است.

از فواید روزه‌ی شش روز شوال: جبران نقصی است که در روزه‌ی ماه مبارک رمضان صورت گرفته است؛ آنگونه که در حدیث آمده است: «اولین چیزی که بنده بخاطر آن مورد بازخواست قرار می‌گیرد نماز است، اگر نمازش درست بود رستگار و پیروز شده، و اگر نمازش فاسد بود زیان دیده، اگر در عبادت‌های فرض بنده کاستی و کوتاهی بود خداوند می‌گوید: ببینید آیا بنده‌ی من عبادت نافله دارد، و بوسیله‌ی آن نافله کاستی‌های نماز فرضش جبران می‌شود، و در رابطه با دیگر اعمال نیز اینگونه خواهد بود»^۱.

^۱ روایت ابوداود (۸۶۴) و ترمذی (۴۱۳)، و آلبانی آن را صحیح دانسته است.

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

از برخی علما کراهت روزه‌ی شش روز شوال نقل شده، که در توجیه آن گفته شده بخاطر ترس از الحاق آن به روزه‌ی رمضان بوده است. اما سنت صحیح و ثابت رسول الله ﷺ اولی‌تر به پیروی است و سخن ایشان را در برابر قول هیچ فرد دیگری هرکس که می‌خواهد باشد رها نخواهیم کرد، و این توجیهات «در برابر سنت صحیح ارزشی ندارد، و کسی که می‌داند بر کسی که نمی‌داند حجت است»^۱.

قضای روزه‌ی فرض مقدم بر روزه‌ی سنت است: کسی که بعلت عذری روزهایی از رمضان را روزه نگرفته، بایستی جهت ادای واجب زود قضای آنرا بجای بیاورد؛ و از ناحیه‌ی عموم این قضا مقدم بر فعل مستحبات است.

^۱ فتاوی‌ کمیته‌ی دائمی افتای عربستان سعودی (۱۰/۳۹۰).

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

کسی که خواهان کسب ثواب ذکر شده در حدیث است باید نخست قضای رمضان را به‌جای بیاورد سپس شش روز شوال را روزه بگیرد؛ ظاهر قول پیامبر ﷺ «سپس پس از آن شش روز شوال را روزه بگیرد» این را می‌رساند که بایستی روزه‌ی رمضان به پایان برسد، و پس از آن روزه‌ی شش روز شوال آغاز شود؛ «پس آن روزه گرفتن که در حدیث آمده جز با پایان روزه‌ی رمضان محقق نخواهد شد»^۱.

نمی‌توان قضای ماه مبارک رمضان و شش روز شوال را با یک نیت جمع کرد؛ کسی که در ماه رمضان بعلت عذری روزه نگرفته درست نیست روزه‌ی قضای رمضان و شش روز شوال را با یک نیت بگیرد.

^۱ فتاوی‌ کمیته‌ی دائمی افتای عربستان سعودی (۳۹۲/۱۰)

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

جایز است روزه‌ی شش روز شوال پشت سر هم و یا جداگانه گرفته شود، هر طوری که برای شخص امکان‌پذیر است، و اگر آن را به تأخیر بیندازد هیچ اشکالی ندارد خصوصاً برای کسانی که در روزه‌های پس از رمضان برایشان میهمان می‌آید یا در روز عید و پس از آن با نزدیکان و خویشان خود دیدار می‌کند، قضیه در این رابطه واسع و فراخ است و هیچ حرجی در آن نیست.

انسان می‌تواند روزه‌های ایام بیض (۱۳ و ۱۴ و ۱۵ هر ماه) و دوشنبه و پنجشنبه را با شش روز شوال به یک نیت جمع کند، و امید است اجر همه را داشته باشد. و این ترجیح شیخ و استاد ما شیخ عبدالعزیز بن باز رحمته الله است که فرمودند: این امید برای او می‌رود، چون روزه گرفتن شش روز شوال، و روزه گرفتن ایام بیض همه برای او

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

مصداقیت دارد و فضل خداوند در این رابطه فراخ است». و همچنین شیخ ابن عثیمین رحمته الله گفته است: «وکسی که شش روز شوال را روزه بگیرد فضیلت روزه گرفتن سه روز در هر ماه که در روایت دیگری آمده نیز شامل شخص می‌شود».

اگر یکی از روزهایی که شخص می‌خواست در آن روزه‌ی شش روز شوال را بگیرد روز **شنبه بود**؛ هیچ اشکالی ندارد این روز را روزه بگیرد، چرا که شخص بخاطر شنبه بودن این روز را روزه نمی‌گیرد؛ بلکه به این خاطر روزه می‌گیرد که یکی از روزهای ماه شوال است.

کسی که قضای ماه رمضان دارد، اما قضای او همه‌ی ماه شوال را در بر می‌گیرد، مانند زنی که دارای خون نفاس است؛ می‌تواند روزه‌ی شش روز شوال خود را در ماه

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

ذوالقعدة بگیرد و اجر و پاداش کسی را دارد که در ماه شوال روزه گرفته است؛ چرا که این تأخیر بخاطر ضرورت بوده است، آنگونه که شیخ و استاد ما شیخ ابن عثیمین رحمته فرمودند و شیخ و استاد ایشان شیخ عبدالرحمن سعدی رحمته نیز به آن فتوا داده‌اند.^۱

کسی که قضای ماه مبارک رمضان دارد و در ماه شوال بدون هیچ عذری قضایش را به‌جا نیاورده، نمی‌تواند روزه‌ی شش روز شوال را در ماه ذوالقعدة بگیرد، و اجر و پاداش روزه‌ی این شش روز را ندارد، چرا که سنتی است که بدون هیچ عذری از شخص گذشته و وقتش به پایان رسیده است.

^۱ الفتاوی السعدیه (ص ۲۳۰) و مجموع فتاوی ابن عثیمین (۱۹/۲۰).

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

از باورهای نادرست در میان مردم این است: که اگر یک سال روزه‌ی شش روز ماه شوال را گرفتند باید هر سال شش روز شوال را روزه بگیرند! بلکه روزه‌ی این شش روز سنت است، هر کسی بخواهد روزه می‌گیرد و اجر و پاداش دارد، و چنانچه کسی یکبار یا بیشتر روزه گرفت می‌تواند آن را هر سال ادامه دهد و اگر کسی هم روزه‌ی این شش روز را ترک کرد گنهکار نمی‌شود.

برخی از مردم تصور می‌کنند اگر کسی روزه‌ی شش روز شوال را آغاز کرد باید آن را به پایان برساند و هیچ عذری در ناتمام گذاشتن آن ندارد! چنین چیزی درست نیست؛ در حدیث آمده: «کسی که روزه‌ی نافله و سنت می‌گیرد صاحب اختیار است، اگر می‌خواهد روزه بگیرد و اگر می‌خواهد افطار می‌کند و روزه نمی‌گیرد»^۱. لذا کسی که

^۱ روایت امام احمد «۲۶۸۹۳»، و ترمذی «۷۳۲»، و شیخ آلبنی این روایت را صحیح دانسته است.

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

روزه‌ی سنت می‌گیرد می‌تواند با عذر و یا بدون عذر آن را قطع کند و بنا بر قول صحیح هیچ قضایی بر او نیست، اما اجری که برای شش روز روزه گرفتن شوال در نظر گرفته شده را از دست خواهد داد.

یکی از بدعت‌های بی‌پایه و اساسی که وجود دارد: جشن گرفتن روز هشتم شوال، پس از پایان رساندن روزه‌ی شش روز شوال و نام‌گذاری آن به «عید ابرار» است. شیخ الإسلام ابن تیمیه رحمته الله می‌فرماید: «هشتم شوال عید نیست نه برای نیکان و نه برای بدان، و درست نیست کسی این روز را عید دانسته و شعایر عید را در آن انجام دهد».

از دیگر بدعت‌هایی که وجود دارد شوم‌انگاری ازدواج در ماه شوال است، عرب‌های جاهلی ازدواج در ماه شوال را بد

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

دانسته و بر این باور بودند که زن در این ماه برای شوهرش تمکین نمی‌کند همانگونه که ماده شتر هنگامی که حامله شد و دم خود را بلند کرد دیگر برای شتر نر تمکین نمی‌کند! اما پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ این باور نادرست مشرکان را باطل نمود و در ماه شوال با ام المؤمنین عایشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ازدواج نمود.^۱

ازدواج کردن و به ازدواج در آوردن در ماه شوال مستحب است؛ اقتدا به پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و در رد شوم‌انگاری ازدواج در این ماه است، خصوصاً اگر این باور در جامعه‌ای منتشر باشد. ام المؤمنین عایشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا دوست داشت زن‌ها در این ماه به دیدنش بروند.^۲

از دیگر خرافات‌هایی که در میان عوام مردم وجود دارد این است که تصور می‌کنند اگر

^۱ روایت مسلم (۱۴۲۳)

^۲ روایت مسلم (۱۴۲۳)

۲۱ نکته درباره‌ی روزه‌ی شش روز شوال

کسی میان دو عید «عید فطر و عید قربان» ازدواج کرد یکی از دو زوج از دنیا می‌رود یا این ازدواج به جدایی و طلاق منجر می‌شود! و این باور خرافاتی هیچ اصلی ندارد و ادعای دانش علم غیبی است که جز خداوند از آن مطلع نیست، و طعن در ایمان به قضا و قدر و خود نوعی شوم‌انگاری مورد نکوهش شریعت است. و ازدواج پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با ام المؤمنین عایشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا در ماه شوال خود بهترین رد و پاسخ برای اثبات بطلان این باور خرافاتی است.

از الله متعال قبول این عمل را خواهیم و مسئلت داریم که ما را بر ذکر و شکر و عبادت نیکویش یاری دهد، وستایش مخصوص الله پروردگار جهانیان است.